

z drzewa cedrowego i kości słoniowej czy obrazami i wazami korynckimi. W podobny sposób bibliofilski snobizm piętnuje w IV wieku poeta Auzoniusz⁴⁶.

Jeszcze w okresie wczesnego cesarstwa państwo usiłowało rozciągnąć kontrolę nad produkcją literacką. Prefekci i prokuratorzy, sprawujący bezpośrednią kuratelę nad bibliotekami publicznymi niejednokrotnie skazywali na powolne, lecz nieuniknione znikanie z księgozbiorów książek podejrzanych lub niepewnych. Między innymi wycofano z bibliotek publicznych dzieła Gallusa i Owidiusza po ich skazaniu z wyroku Oktawiana Augusta na exilium i relegatio⁴⁷. Niektórych pisarzy, szczególnie w czasach Tyberiusza i Domicjana, zaczęto karać śmiercią, a ich dzieła często bezpowrotnie niszczone. Uwięzionych literatów pozbawiano przy tym nie tylko jakiejkolwiek możliwości pracy umysłowej, ale "nawet wzbroniono im wszelkiej rozmowy i obcowania z ludźmi". Z wyroku Domicjana zgładzono "Hermogenesa z Tarsu za jakieś, w jego historii, wycieczki osobiste. Jeszcze przedtem /cesarz - R.P./ kazał ukrzyżować kopistów, którzy tę historię przepisali"⁴⁸.

Autorowi tragedii "Atreus", Mamercusowi Scaurusowi zarzucono, jakoby miał czynić aluzje do życia osobistego Tyberiusza. Również innemu historykowi Aulusowi Cremutiusowi Cordusowi zarzucono popełnienie przestępstwa przeciw państwu, które miało polegać na określeniu Brutusa i Kasjusza mianem ostatnich Rzymian. Tacyt przytacza mowę obrońcą Cordusa w Senacie, po ogłoszeniu której opuścił zgromadzenie senatorów i zamorzył się głodem. Wprawdzie Senat nakazał, aby dzieło jego zostało spalone przez edylów, niemniej jednak uniknęło ono zniszczenia, a w okresie późniejszym - jak podaje Swetoniusz - zostało nawet wydane za przyzwoleniem Kaliguli⁴⁹.

Równie niechętnie nastawienie mieli cesarze rzymscy do filozofów, a także do przedstawicieli nauk matematycznych i przyrodniczych, które jedynie wyjątkowo cieszyły się poparciem Trajana i Hadriana w swych macierzystych polis, to znaczy w Atenach i Aleksandrii. Nałożony jeszcze w okresie republiki stary interdykt pochodzący z roku 162, a ponowiony w 153 roku p.n.e.,